

Garðar Haukur Steingrímsson

Kt.: [...]

Heimilisfang: [...]

Akureyri, 07.03.2024

Tilv. 2023-04-18-0337

Efni: Brotkast. Svipting veiðileyfis. Hrognkelsaveiðar. Ítrekun. Kaldi SK-121 (2005).

I. Málsatvik

Fiskistofa hefur lokið meðferð máls er varðar meint brot áhafnar, og eftir atvikum útgerðar, fiskiskipsins Kaldi SK-121, skipaskrárnúmer 2005, gegn 2. mgr. 2. gr. laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996 í veiðiferð skipsins þann 18. apríl 2023. Lögskráður skipstjóri í í umrætt sinn var Garðar Haukur Steingrímsson, kt. [...], sem er jafnframt eigandi og útgerðaraðili skipsins.

Málsatvikum er þannig lýst í skýrslu veiðieftirlitsmanns Fiskistofu, dags. 25. apríl 2023, að þann 18. apríl 2023, hafi veiðieftirlitsmaður verið úti á X við vestanverðan X. Hann hafi sent ómannað, fjarstýrt loftfar búíð myndupptökubúnaði, til að fylgjast með veiðum skipsins. Tekið hafi verið á loft frá landi og flogið um 2,3 km að skipinu sem var á grásleppuveiðum. Tilgreindur skipstjóri var einn um borð og var hann að draga inn veiðarfæri og greiða afla úr þeim á netaborði. Fljótlega eftir að eftirlitið hófst hafi eftirlitsmaður orðið vitni að því þegar skipstjóri hafi kastað flatfiski fyrir borð með þeim afleiðingum að hann hafnaði í sjónum, og hafi þá myndupptökubúnaður flugfarsins verið virkjaður. Tekið var upp eitt myndband og er lengd þess 11:03 mínútur. Á því sést þegar skipstjóri ýtir tveimur þorskum út um lensport skipsins stjórnborðsmegin, með þeim afleiðingum að þeir féllu aftur í sjóinn. Af þeim sökum er skipstjóri fiskiskipsins Kaldi SK-121 (2005) grunaður um að hafa brotið gegn ákvæði 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 með því að hafa ekki hirt og landað þremur (3) fiskum, tveimur þorskum og einum flatfiski, sem komið höfðu í veiðarfæri fiskiskipsins þann 18. apríl 2023.

II. Lagagrundvöllur

Í 2. mgr. 2. gr. laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996, segir að skylt sé að hirða og koma með að landi allan afla sem kemur í veiðarfæri fiskiskipa. Ráðherra getur heimilað með reglugerð að fiski af verðlausum tegundum sé ekki landað heldur varpað í sjóinn, sbr. reglugerð um nýtingu afla og aukaafurða nr. 468/2013. Slík reglugerðarákvæði skulu túlkuð þröngt. Brot gegn 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 geta varðað stjórnsluviðurlögum, þ.e. sviptingu leyfis til veiða í atvinnuskyni skv. 1. og 2. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996 eða skriflegum áminningum skv. 3. mgr. 15. gr. sömu laga. Þá getur brot gegn 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 jafnframt varðað refsingum, sektum eða fangelsi allt að sex árum, skv. 23. gr. sbr. 24. gr. sömu laga. Brot gegn 2. mgr. 2. gr. telst fullframið hvort sem það er með refsínæmri athöfn eða athafnaleysi og hvort sem það er framið af ásetningi eða gáleysi. Þá er í 24. gr. laganna lögfest hlutlæg refsíabýrgð einstaklinga og lögaðila gegn ákvæðum laganna, að nánari skilyrðum uppfylltum.

III. Athugasemdir málsaðila

Með bréfi Fiskistofu, dags. 5. febrúar 2024, var málsaðili upplýstur um að málið hafi verið tekið til meðferðar og að til rannsóknar væri hvort skipstjóri fiskiskipsins Kaldi SK-121 (2005), hafi gerst brotlegur við lög nr. 57/1996. Í bréfinu var málsatvikum lýst, leiðbeint um lagaatriði og aðila málsins gefinn kostur á að koma andmælum og athugasemdum á framfæri í samræmi við 13. gr. stjórnarsýslulaga nr. 37/1993 áður en afstaða yrði tekin til þess hvort brot hafi verið framin og eftir atvikum ákvörðun um viðurlög. Jafnframt var athygli málsaðila vakin á fyrri ákvörðun Fiskistofu, dags. 14. október 2022, þar sem málsaðila var veitt skrifleg áminning skv. 3. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996 vegna brottkasts áhafnar um borð í sama skipi málsaðila þann 24. apríl 2022, sbr. 2. mgr. 2. gr. sömu laga (málsnr. 2022-04-27-1530). Ákvörðunin hefur ítrekunaráhrif í tvö ár frá dagsetningu hennar skv. 19. gr. sömu laga. Upplýst var um að verði niðurstaða þessa máls sú, að brot hafi verið framin, mun framangreind ákvörðun að hafa áhrif á beitingu viðurlaga sbr. síðari málsl. 2. mgr. 15. gr. sömu laga. Engar athugasemdir bárust Fiskistofu. Málið er því afgreitt með hliðsjón af gögnum og atvikum máls sem lýst er að framanverðu.

IV. Niðurstaða og rökstuðningur

Fyrir liggur að skipstjóri fiskiskipsins Kaldi SK-121 (2005) hélt til hrognkelsaveiða þann 18. apríl 2023, og kastaði eða varpaði þremur fiskum fyrir borð, tveimur þorskum og einum flatfiski, er komið höfðu í veiðarfæri skipsins, með þeim afleiðingum að þeir féllu aftur í sjóinn. Á skipstjóra skipsins lá skýr skylda til að koma með að landi allan þann afla sem kom í veiðarfæri skipsins í umræddri veiðiferð, sbr. 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996. Þorskur er tegund sem lýtur takmörkun á leyfilegum heildarafla skv. 2. mgr. 8. gr. laga um stjórn fiskveiða nr. 116/2006 og því eiga undantekningareglur í 2. gr. reglugerðar nr. 468/2013 ekki við. Af framangreindum ástæðum er skylt að hirða umrædda tegund nytjafiska og landa skv. 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996.

Málatilbúnaður Fiskistofu byggir á vitnisburði og skýrslu veiðieftirlitsmanns sem varð vitni að brotum skipstjóra skipsins í beinu streymi, en einnig var brotið að hluta til tekið upp. Við skoðun á þeirri myndbandsupptöku, er liggur fyrir í máli þessu, er að mati Fiskistofu ljóst að sá afli sem varpað var fyrir borð út um lensport skipsins, hafi gert svo fyrir tilverkan skipstjóra skipsins í umrætt skipti. Af þeim sökum hafi skipstjóri gerst brotlegur gegn ákvæði 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 með því að hafa vísvitandi kastað tveimur (2) þorskum á dekk skipsins, er komið höfðu í veiðarfæri skipsins, og í kjölfarið ýtt við þeim með fæti út um lensport skipsins með þeim afleiðingum að þeir höfnuðu í sjónum. Sá flatfiskur sem skipstjóri varpaði fyrir borð áður en upptaka hófs og eftirlitsmaður varð vitni að, kemur ekki til álita við ákvörðun þessa þar sem ekki var unnt að tegundagreina hann með óyggjandi hætti. Málsatvik eru að mati Fiskistofu ljós og enginn vafi um hina meintu saknæmu háttsemi skipstjóra. Markmið málsmeðferðar stofnunarinnar er að leiða hið sanna og rétta í ljós. Að mati Fiskistofu telst mál þetta vera nægilega upplýst og atvik og staðreyndir málsins, sem þýðingu hafa að lögum, vera sönnuð. Með vísan til málsatvika og eðli brota, vitnisburðar veiðieftirlitsmanns studdum þeim gögnum sem liggja fyrir í málinu, s.s. skýrslu eftirlitsmanns og þeirri myndbandsupptöku er liggur fyrir í málinu, er það niðurstaða Fiskistofu að skipstjóri fiskiskipsins Kaldi SK-121 (2005) hafi gerst sekur um fullframið brot af ásetningi gegn 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 í veiðiferð skipsins þann 18. apríl 2023.

Skipstjóri fiskiskipsins Kaldi SK-121 (2005), braut gegn 2. mgr. 2. gr. laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996, með því að kasta afla á dekk skipsins og ýta honum í kjölfarið útbyrðis um lensport, og þar með láta hjá líða að hirða og landa öllum þeim afla sem kom í veiðarfæri skipsins þann 18. apríl 2023.

Fyrir brot á lögum nr. 57/1996 skal Fiskistofa veita áminningar eða svipta skip leyfi til veiða í atvinnuskyni. Í 1. mgr. 15. gr. laganna segir Fiskistofa skal svipta skip leyfi til veiða í atvinnuskyni ef útgerð eða áhöfn skips eða aðrir þeir sem í þágu útgerðar starfa hafa brotið gegn ákvæðum laga þessara eða reglum settum samkvæmt þeim. Í 3. mgr. 15. gr. segir að þrátt fyrir ákvæði 1. og 2. mgr. sama ákvæðis skuli Fiskistofa veita hlutaðeigandi útgerð skriflega áminningu vegna fyrsta minniháttar brots. Við mat á því hvort um minniháttar brot sé að ræða er m.a. litið til þess hvort ætla megi að brot hafi í för með sér umtalsverðan ávinning fyrir hlutaðeigandi útgerð og/eða tengda aðila, fjölda brota, hversu mikilvægum hagsmunum brot ógnar og hvort það hefur verið framið af ásetningi eða gáleysi. Jafnframt er litið til hvernig verknáðinum sjálfum var háttað og aðstæðna að öðru leyti og hvort þær hafi aukið mjög á saknæmi brotsins.

Líta verði til markmiða laga nr. 57/1996 við mat á þeim hagsmunum sem brotin ógna. Lögunum er ætlað að tryggja tvö meginatriði. Í fyrsta lagi að öllum aflu sem kemur í veiðarfæri skips sé landað í viðurkenndri höfn og í öðru lagi að allur afli sé veginn og skráður. Í þessu máli er litið til þess að brotin voru til þess fallin að hafa í för með sér ávinning fyrir hlutaðeigandi útgerðaraðila og/eða tengda aðila, þegar verðmeiri eða söluvænlegri afli var tekinn að landi og aflaheimildum, eftir atvikum, ekki ráðstafað í þann aflu sem kastað var. Ávinningur var þó óverulegur með hliðsjón af magni þess aflu sem kastað var útbyrðis. Ríkir almannahagsmunir eru fólgnir í því að nákvæmar upplýsingar liggi fyrir um hvað tekið sé úr auðlindum sjávar við landið, svo vísindamenn geti áætlað stofnstærð og tryggt hámarksafrakstur nytjastofna við landið. Rangar eða ónákvæmar upplýsingar um aflu leiða óhjákvæmilega til ónákvæmni í útreikningi varðandi ástand fiskistofna, og þar með eykst hættan á að of nærri þeim verði gengið. Með brotum skipstjóra voru framangreindum hagsmunum ógnað.

Við mat á því hvort að um meðvituð gáleysisbrot eða ásetningsbrot hafi verið að ræða, er litið til háttsemi skipstjóra fiskiskipsins Kaldi SK-121 (2005) í umræddri veiðiferð og til þess að málsaðili (sem var skipstjóri í umrætt sinn) ber ábyrgð á því að veiðar í hans þágu brjóti ekki í bága við þær reglur sem gilda um framkvæmd veiða á hverjum tíma. Sú myndbandsupptaka sem liggur fyrir í málinu sýnir glögglega framgöngu skipstjóra skipsins í umræddri veiðiferð. Þar sést þegar skipstjóri greiðir aflu úr grásleppuneti og ýmist færir hann í kör um borð eða kastar honum á dekkið. Flokkaði hann sérstaklega meðafla (þorsk) með þeim hætti að væna þorska setti hann í kar um borð en smærri þorskum kastaði hann á dekkið áður en hann varpaði þeim fyrir borð. Að mati Fiskistofu hafði framangreind flokkun um borð það að markmiði að skilja frá aflu sem ekki átti að hirða frá þeim aflu sem hirtur var og landað, þ.e. sá afli sem settur var í kör um borð. Ætlun hafi því ekki staðið til að hirða þann aflu sem skipstjóri kastaði á dekkið. Af háttsemi skipstjóra má ráða, að hann hafi vísitandi látið hjá líða að hirða verðminni meðafla (þorsk) en hirt vænni meðafla sem og sóknarafla.

Jafnframt lítur Fiskistofa til ákvörðunar Fiskistofu dags. 14. október 2022 (tilv. 2022-04-27-1530), þar sem málsaðila var veitt áminning og vísað var til hér að framan, en í því máli er um sama skipstjóra að ræða og í máli þessu. Málsaðili stundar fiskveiðar í atvinnuskyni, og á að vera meðvitaður um að honum beri að fylgja ákvæðum gildandi laga og stjórnvaldsfyrirmæla á sviði fiskveiðistjórnunar eftir því sem við á, við veiðarnar, og þá sér í lagi í kjölfar fyrri áminningar. Það er á ábyrgð málsaðila, að verklag við fiskveiðar sé í samræmi við lög, um borð í þeim fiskiskipum sem hann á og gerir út. Vinnubrögð skipstjóra, sem og fyrra mál sem að framan er nefnt, gefur til kynna að um viðhöfð vinnubrögð sé að ræða og að brottkast sé viðhaft um borð við fiskveiðar á umræddu skipi málsaðila í andstöðu við háttternisreglur laga nr. 57/1996 og grundvallar markmið þeirra um sjálfbæra nýtingu fiskistofna og góða umgengni um

auðlindir sjávar. Af framangreindu er það mat Fiskistofu að um ásetningsbrot hafi verið að ræða.

Við mat á alvarleika brota lítur Fiskistofa til fjölda fiska sem varpað var fyrir borð í umræddri veiðiferð, tveir þorskar á 11:03 mínútum. Þá lítur Fiskistofa til þess að umrædd veiðiferð, þann 18. apríl 2023, hófst kl. 07:14 og lauk kl. 16:05. Lengd veiðiferðarinnar var því 7 klst. og 51 mínúta en eftirlit Fiskistofu varði einungis í rúmar 11 mínútur. Jafnframt lítur Fiskistofa til ámælisverðrar framgöngu skipstjóra, þeirra hagsmuna sem verknaðurinn beindist að og magn þess afla, sem varpað var fyrir borð í trássi við settar háttænisreglur í lögum.

Það er niðurstaða Fiskistofu að um ámælisverð brot hafi verið að ræða, framin í trássi við 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 um meðferð afla við framkvæmd fiskveiða. Við mat á viðurlögum í máli þessu telur Fiskistofa að líta verði til fyrra brots málsaðila. Réttaráhrif ítrekunar samkvæmt fyrri ákvörðun gildir í tvö ár frá og með dagsetningu hennar, 14. október 2022. Voru brot málsaðila framin í veiðiferð skipsins þann 18. apríl 2023 og því hafa ítrekunaráhrif fyrri ákvörðunar réttaráhrif við ákvörðun viðurlaga í máli þessu skv. 19. gr. laga nr. 57/1996. Að mati Fiskistofu eru ítrekunartengsl brota í fyrri ákvörðun og því máli sem nú er til meðferðar fullnægjandi, enda um sams konar brot að ræða. Þá eru efnisskilyrði 1. mgr. 71. gr. hegningarlaga nr. 19/1940 jafnframt uppfyllt í tilviki málsaðila. Skipstjóri málsaðila hafi með brotum sínum samhliða brotið gegn ákvæðum leyfisbréfs skipsins (nr. 2303000111), útgefnu 28. mars 2023. Þar sem brotin áttu sér stað á grásleppuveiðitímabili sem er lokið þykir rétt að leyfissvipting samkvæmt ákvörðun þessari taki gildi við útgáfu næsta leyfis til grásleppuveiða bundið við skipið skv. 21. gr. laga nr. 79/1997 um veiðar í fiskveiðilandhelgi Íslands sbr. 15. gr. reglugerðar um hrognkelsaveiðar árið 2023 nr. 228/2023. Af þeim sökum telur Fiskistofa að líta verði til eðli veiða og lengd veiðitímabils við ákvörðun viðurlaga. Að því virtu telur Fiskistofa, í ljósi ítrekunaráhrifa skv. 19. gr. laga nr. 57/1996, að teknu tilliti til eðlis og umfangs brotsins, sem og atvika að öðru leyti með hliðsjón af meðalhófsreglu stjórnisýsluréttarins og sjónarmiða um hófstilla og sanngjarna beitingu opinbers valds, að umrædd brot varði sviptingu leyfis til veiða í atvinnuskyni, skv. 1. sbr. 2. mgr. 15. gr. sömu laga, í eina viku.

Fiskistofa sviptir hér með fiskiskip málsaðila, Kaldi SK-121, skipaskrárnúmer 2005, leyfi til veiða í atvinnuskyni í eina viku (7 daga) frá og með útgáfu næsta leyfis til grásleppuveiða bundið við skipið, skv. 1. sbr. 2. gr. 15. gr. laga nr. 57/1996 sbr. 21. gr. laga nr. 79/1997, vegna brottkasts á tveimur fiskum. Missi skip leyfi til veiða í atvinnuskyni fellur jafnframt niður leyfi til veiða á grásleppu sbr. síðari másl. 1. mgr. 14. gr. reglugerðar nr. 228/2023. Ákvörðunin hefur ítrekunaráhrif í tvö ár frá og með dagsetningu ákvörðunar skv. 19. gr. laga nr. 57/1996.

Ákvörðun þessa má kæra til matvælaráðuneytisins, Borgatúni 26, 4. hæð, 105 Reykjavík, innan eins mánaðar frá því hún barst til málsaðila sbr. 18. gr. laga nr. 57/1996. Skal það gert skriflega eða með tölvupósti á netfangið mar@mar.is. Kæra frestar ekki réttaráhrifum ákvörðunarinnar. Vakin er athygli á því að ákvörðun þessi verður birt opinberlega á vefsíðu Fiskistofu á grundvelli 9. gr. laga um Fiskistofu nr. 36/1992.

